

24. Шапиро С.А. Мотивация. – М.: ГроссМедиа, 2008. – 150 с.
25. Этимологический словарь русского языка. – СПб.: ООО «Полиграфуслуги», 2005. – 432 с.
26. Alderfer C. P. An empirical test of a new theory of human needs / C. P. Alderfer // *Organizational Behavior and Human Performance*. – 1969. – №4. – P. 142–175.
27. Maslow A. *Motivation and personality* / A. Maslow. – [3rd ed.]. – New York: Harper & Row, 1987. – XII, 293 p.
28. McClelland D. C. *Motives, personality, and society: selected papers* / D. C. McClelland. – New York: Praeger, 1984. – X, 490 p.
29. Murray H. A. *Explorations in personality; a clinical and experimental study of fifty men of college age, by the workers at the Harvard psychological clinic* / H. A. Murray, W. G. Barrett, E. G. Homburger. – New York, London: Oxford University Press, 1938. – 761 p.
30. Porter L. W. *Managerial attitudes and performance* / L. W. Porter, E. E. Lawler. – Homewood, IL: Dorsey Press, 1968. – 256 p.

РЕЗЮМЕ

В статье предложен анализ сущности понятия «потребность» в контексте ценностно-ориентированного подхода, а также обобщена и дополнена классификация потребностей для ее содержательной и функциональной адаптации к управлению процессом создания ценности на предприятии.

Ключевые слова: потребность, ценность, инновация, процесс, аксиология.

РЕЗЮМЕ

В статті запропоновано аналіз сутності поняття «потреба» в контексті ціннісно-орієнтованого підходу, а також узагальнено та доповнено класифікацію потреб для її змістовної та функціональної адаптації до управління процесом створення цінності на підприємстві.

Ключові слова: потреба, цінність, інновація, процес, аксіологія.

SUMMARY

The article presents the analysis of the real meaning "need" in the context value-oriented approach and are summarized and supplemented by the classification needs for its content and functional adaptation of the process of creating value in the enterprise.

Keywords: need, value, innovation, process, axiology.

ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ АКТИВІЗАЦІЇ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Бексултанов О.В., аспірант ДонНУ

Глобалізаційні та інтеграційні процеси у світовій економіці не обійшли стороною енергетичний сектор, проте проблема однополярності поставок гостро стоїть перед світовим співтовариством. Ця проблема і пояснює бажання країн-імпортерів інвестувати кошти в нові газо-і нафтотранспортні шляхи, в яких роль України, як стратегічного партнера, дуже велика.

Метою дослідження є розробка обґрунтування проблем енергетичної безпеки, як складової системи економічної безпеки України, зокрема, диверсифікації джерел енергопостачання та участі України в видобутку паливно-енергетичних ресурсів за межами країни.

Об'єктом є енергетична складова економічної безпеки та система економічних взаємовідносин на світовому енергетичному ринку.

Предметом дослідження є енергетична безпека, як визначальний чинник економічної незалежності України та економічні механізми, для розробки єдиної стратегії України на світовому енергетичному ринку.

Питання про енергетичну безпеку України носить стратегічний характер для країни. Ця проблема розглядалася широкою групою українських вчених, серед яких, такі як: Д.К. Турченко, С.І. Дорогунцова, М. М. Кулик, Ю.В. Макогон, А. К. Шидловського та інших - так і зарубіжних: Зб.Бжезинський, Б.Грір, Ч.Волф, Г.Кіссінджер, Дж.Кемп, С.Клоссон, Дж.Сорос, Дж.Сакс, Дж.Шер, а також І.Аміров, А.Арбатов, А.Архіпов, І.Баграмян.

За останні кілька років енергетичний сектор в Європі не став безпечнішим. Попередні колективні заходи, а швидше - колективні заклинання з боку Євросоюзу, адресовані головним чином, Росії, нічого не змінили. Це пов'язано в основному як з перериванням постачання нафти і газу Білорусії і України, так і з експансією «Газпрому» на європейські енергетичні ринки.

Всупереч багатогранності енергетичних діалогів в Європі, сьогодні так і не знайдені постійні механізми об'єднання інтересів постачальників, транзитерів і споживачів енергоресурсів. Свій внесок в розробку таких механізмів повинна зробити Україна. При цьому вона не повинна як намагатися отримати односторонні

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

преференції, так і відчувати себе молодшим партнером. Український транзитний енергопотенціал є одним з найбільших в Європі, і дає нам підстави та можливості зробити значний внесок у справу підвищення рівня енергетичної безпеки Європи.

Цілі нафтогазового комплексу України - не тільки протранспортувати транзитом більша кількість вуглеводнів і отримати значні надходження до Державного бюджету, а і забезпечити стабільні поставки енергоносіїв до Європи, що, у свою чергу, більше інтегрує Україну до європейських енергетичних ринків.

Разом з тим, Україна не втратила геостратегічної привабливості для прокладання нових найкоротших і найбільш дешевих маршрутів постачання вуглеводнів з країн-власників їх значних запасів з СНД до Європи, і, перш за все, для максимального завантаження існуючих трубопроводів. І тут необхідно керуватися не лише власною вигодою, а й інтересами партнерів, в тому числі, і Росії.

Газова промисловість — наймолодша галузь паливної промисловості. Використання газу в два рази дешевше, порівняно з нафтою. Крім того, вона забезпечує виробництво азотних добрив і синтетичних матеріалів. Ця галузь відіграє велике значення в розвитку економіки, в збагаченні України, в піднесенні економіки до рівня наших європейських високорозвинутих держав. А також, в забезпеченні Україною населення теплом.

Газова промисловість України почала інтенсивно розвиватись у 70-х роках, коли було освоєно Передкарпатську нафтогазову область (припадає 3,1% всього видобутку газу), розвідані запаси газу якої становлять 94 млрд. м³.

Більша половина газових запасів (65 млрд. м³) сконцентрована в Івано-Франківській області. У Прикарпатті Дошавське родовище використовується для підземного зберігання газу, крім Угерського, Кутківського на Прикарпатті виявлено Немирівське, Солотвинське, Мукачівське, Іршавське родовища.

Дніпровсько-Донецька нафтогазоносна область найбільша в Україні (93,8% всього газу країни). Основні родовища газу розташовані у Харківській (Шебелинське, Хрещищенське, Дружелюбівське), Полтавській (Солохо-Диканське), Дніпропетровській, Чернігівській областях.

Україна займає шосте місце у світі по обсягах використання природного газу. Разом з тим, починаючи з 90-х років, його споживання країною помітно знизилася.

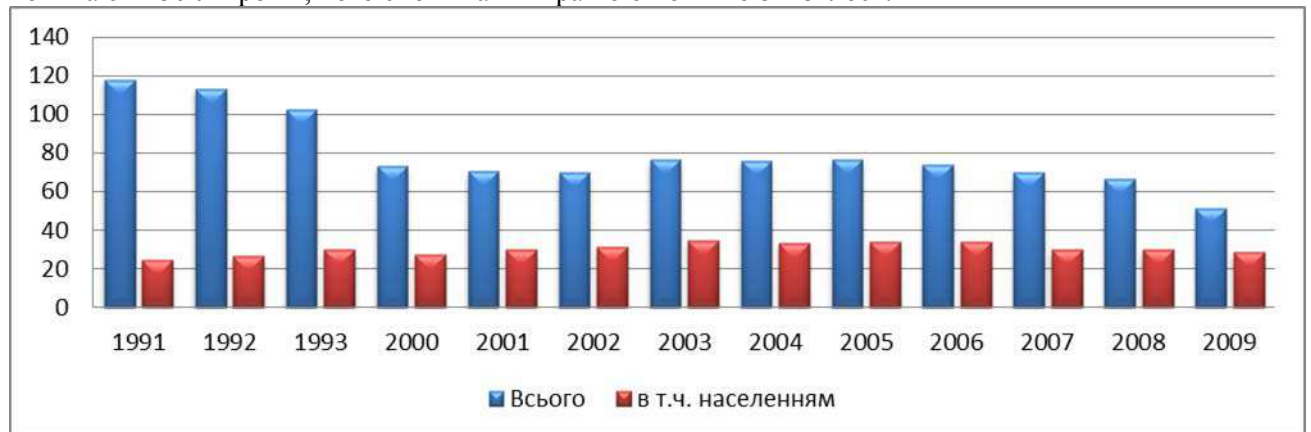

Рис 1. Споживання природного газу в Україні, млрд. м³

Приблизно 4 / 5 природного газу використовується для потреб промисловості. Використання газу в комунальному господарстві має сезонний характер. Оскільки газ протягом року подається рівномірно, досить актуальним завданням є будівництво газосховищ.

Власний внутрішній видобуток газу також упав: якщо в 2000 році він знаходилася на рівні 24,4 млрд. куб. м, то вже у 2005 році цей рівень впав до 19,9 млрд. куб. м. В 2009 році вдалось збільшити видобуток газу до 20,7 млрд. куб. м.

Падіння внутрішнього видобутку природного газу відбувалося більш швидкими темпами, чим його споживання, що привело до ще більшого посилення залежності України від імпортних поставок.

Вигідне географічне положення України на основних шляхах транспортування газу з найбільших газодобувних регіонів Росії, країн Центральної Азії та Близького Сходу до найбільших його споживачів у країнах Західної, Центральної та Східної Європи визначає ключову роль газотранспортної системи України у міжнародній торгівлі газом. Це свідчить про те, що Україна відіграє велику роль у цій торгівлі газом, де задіяні високорозвинуті держави світу.

Вона має найбільший у світі газотранспортний потенціал, який становить на вході 290 млрд. кубометрів, а на виході (в країни Західної, Центральної і Східної Європи, а також у Молдову та Південь Росії) майже 170 млрд. кубометрів на рік.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

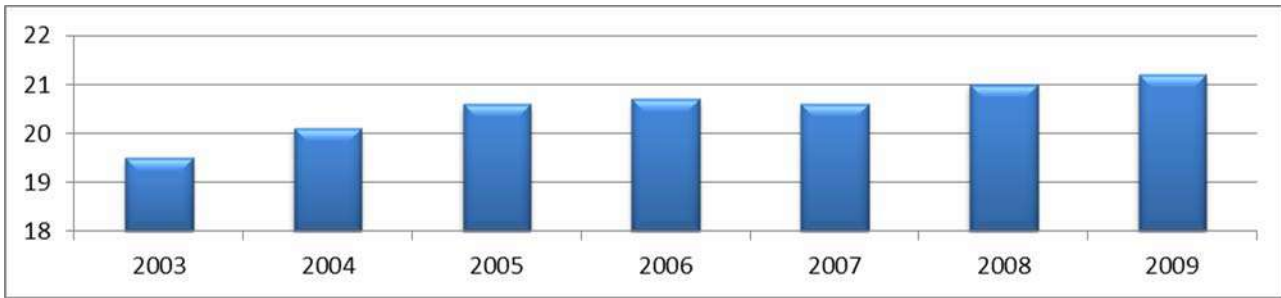

Рис. 2. Видобуток газу в Україні, млрд. м³

За протяжністю магістральних газопроводів великого діаметра, яка на сьогодні становить понад 35 тис. км, Україна поступається лише США та Росії. На території України розташовано дванадцять великих підземних газосховищ, що мають надзвичайно важливе значення для регулювання подачі газу протягом року.

Одним з найважливіших елементів забезпечення енергетичної безпеки є диверсифікація джерел та шляхів постачання енергоносіїв.

Перспективними джерелами імпорту газу в Україну можуть бути: Туркменістан, Казахстан (з використанням системи діючих газопроводів), Азербайджан, Іран, Ірак, в тому числі з використанням перспективного газопроводу „Набукко” (розробляється програмою INOGATE під егідою ЄС), траса якого проходить через Туреччину, Болгарію, Румунію, Угорщину.

Україна може приєднатись до цієї системи і зацікавлена в реалізації даного проекту. Серед можливих варіантів постачання природного газу в Україну з використанням газопроводу „Набукко” варто відзначити такі:

постачання газу зворотним шляхом по вивільненому газопроводу від КС „Лозинець” (Болгарія) до м.Ізмаїл (Україна);

постачання газу з чорноморських портів Трабзон (Туреччина) або Супса (Грузія) – до України (Одеса, Феодосія) у компресованому або скрапленому вигляді. Для цього необхідно збудувати газопроводи-відводи, в першому випадку – від газопроводу „Набукко” до п.Трабзон, у другому – від газопроводу Баку-Тбілісі-Ерзурум до п.Супса;

заміщення російським газом на кордоні Україна – Росія.

Альтернативними шляхами поставок газу в Україну та Європу є маршрути Іран – Європа та нові маршрути Туркменістан – Європа, які б проходили через Україну.

Вибір конкретних варіантів диверсифікації надходження природного газу в Україну потребує більш детального техніко-економічного обґрунтування, яке має бути виконано в межах програми диверсифікації постачання природного газу в Україну.

Позначення:
 — маршрут газопроводу Nabucco; — газопровод Баку-Тбілісі-Ерзурум, — існуючі газопроводи,
 — можливі маршрути постачання природного газу в Україну, — запроектовані газопроводи.

Рис. 3. Маршрут газопроводу „Набукко” та можливі варіанти постачання природного газу в Україну з використанням болгарської та турецької ділянок газопроводу

Можливі альтернативи постачання природного газу в Україну слід розглядати з урахуванням таких об’єктивних чинників:

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

диверсифікація джерел та шляхів постачання газу в Україну – стратегічний напрям на перспективу;

на сьогодні постачання природного газу в Україну з альтернативних джерел дорожче за природний газ, який транспортується через або з території Росії;

альтернативні джерела та шляхи постачання газу в Україну повинні бути узгоджені з перспективами постачання газу до країн ЄС, передбаченими програмою INOGATE;

реалізація альтернативних проектів постачання газу в Україну має виконуватись у межах створених для цього консорціумів.

На даний час в Україні частково реалізовано два диверсифікаційні проекти:

в нафтовому секторі – проект Євро-Азійського нафтотранспортного коридору з використанням української нафтотранспортної системи “Одеса-Броди” (вже збудована, однак працює у реверсному режимі);

у ядерному секторі – проект постачання ядерного палива виробництва компанії *Westinghouse* (експериментальне паливо вже випробовується на енергоблоці №3 Южно-Української АЕС).

Розглядаються пропозиції російської сторони та компанії *Westinghouse* щодо будівництва заводу з фабрикації ядерного палива на території України.

Що стосується газового сектору, то на цей час лише опрацьовується питання постачання до України ЗПГ. Попри вкрай повільну реалізацію цих проектів та жорстке протистояння навколо них лобістських груп, їх необхідно реалізувати для зменшення 100% залежності від поставок з Росії. Протягом останніх років стратегічні та поточні енергетичні інтереси України іноді вступали в протиріччя під час реалізації тих чи інших заходів у сфері енергетичних російсько-українських відносин. Водночас і ЄС та РФ мають певні проблеми у взаємовідносинах в енергетичних секторах і пропонують проекти, які насамперед вигідні їм.

Тому, по-перше, Україна, як енергетичний міст між ЄС та Росією, не лише не повинна бути причиною конфліктів між ними, але й об'єднувати і враховувати інтереси всіх сторін.

По-друге, хоча диверсифікаційна політика України спрямована на послаблення енергетичної залежності від Росії, однак РФ була і є стратегічним партнером України майже з усіх енергетичних питань. Енергетичні відносини є життєво важливими для забезпечення інтересів обох країн. України – з метою забезпечення національної економіки енергоресурсами, Росії – з метою збереження і примноження надходжень від продажу вуглеводнів у Європі та Туреччині з використанням українських транзитних трубопроводів, попри те, що позиції України та Росії з інших питань, насамперед, політичних, можуть не збігатися.

Головними завданнями українського ПЕК щонайменше на середньострокову перспективу є не реалізація міжнародних великих проектів (наприклад, здійснення ряду проектів з видобутку вуглеводневої сировини в інших країнах, що пропонується в Енергетичній стратегії), а підвищення рівня енергетичної безпеки шляхом впровадження ринкових засад у ПЕК на основі досвіду та законодавства ЄС, здійснення структурних реформ та підвищення енергоефективності підприємств ПЕК.

Міжнародне співробітництво в енергетичній сфері, у т.ч. в реалізації проектів диверсифікації постачання енергоносіїв, є одним з дієвих інструментів протидії новим викликам і загрозам, подолання глобальної фінансово-економічної кризи, забезпечення енергетичної безпеки. Оскільки енергетика має ключове значення для успішного розвитку економіки і створення підґрунтя для підвищення якості життя громадян будь-якої країни, то подальший розвиток взаємовигідного міжнародного співробітництва в цій сфері на основі рівноправності та партнерства, з метою забезпечення ефективного, надійного та екологічно чистого й безпечного енергопостачання має стати фундаментом для подолання цих загроз і викликів.

Диверсифікація поставок нафти може здійснюватися за рахунок використання альтернативних джерел і маршрутів постачання, а також доповнюватися імпортом готових нафтопродуктів і збільшення частки альтернативних видів моторного палива на ринку.

З метою забезпечення альтернативних джерел надходження нафти Енергетичною стратегією України передбачене активне освоєння закордонних ресурсів нафти та переробка їх на НПЗ України. За прогнозами, це дозволило б до 2030р. забезпечити (разом з використанням власних запасів нафти) понад 32% потреб внутрішнього ринку нафтопродуктів. Але, з огляду на скрутне фінансове становище НАК “Нафтогаз України” та низьку якість її корпоративного управління можна стверджувати, що прогнозні

показники з видобутку нафти за межами України досягнуті не будуть, а міжнародний напрям діяльності компанії, без її докорінного реформування та покращення фінансового стану, не дозволить суттєво впливати на зростання рівня диверсифікації поставок нафти.

Ефективність цього шляху продемонстрована в Україні протягом останніх чотирьох років, коли брак поставок нафти та неспроможність вітчизняних НПЗ задовольнити внутрішній попит компенсувалися достатньо диверсифікованим імпортом нафтопродуктів з Литви, Румунії, Білорусі, Росії, Казахстану та Польщі. За цей період частка імпорту на внутрішньому ринку моторних палив зросла з 10% до 45%. Проте, такий варіант диверсифікації пов'язаний з появою негативних чинників: імпортозалежність робить ринок нафтопродуктів більш чутливим до змін зовнішньої ринкової кон'юнктури; підвищення конкуренції на цьому ринку, яка, з одного боку, мала б стимулювати до розвитку вітчизняні НПЗ, але з іншого – з огляду на скрутний технологічний і фінансовий стан галузі, зумовлює збитковість підприємств, їх вихід з ринку (Херсонський НПЗ) і втрату робочих місць.

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РАЗВИТТЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Альтернативні нафтопродукти. Як *альтернативні нафтопродуктам* (переважно моторним паливам) сьогодні у світі розглядаються скраплений і стиснутий газ, біопаливо та акумульована електроенергія. В Україні отримав певний розвиток сегмент скрапленого газу. Його частка на ринку світлих моторних палив становить близько 15% – рівень, який у перспективі, за наявної цінової і податкової політики та через технологічні особливості споживання цього виду палива, має обмежений потенціал зростання.

Також розв'язанню проблеми диверсифікації може сприяти реалізація проекту Одеса-Броди-Плоцьк-Гданськ (проект дістав назву “Євро-Азійський нафтотранспортний коридор” (ЄАНТК) – за умов врахування реальних можливостей України, оцінок нафтовидобувного потенціалу каспійського регіону, кон'юнктури на ринках збуту каспійської нафти, а також вимог до маршрутів її транспортування і впливу реалізації конкуруючих нафтотранспортних проектів у євразійському регіоні.

Проект Євро-Азійського нафтотранспортного коридору (ЄАНТК) за участю України. Ідея створення ЄАНТК виникла в середині 1990-х років у рамках здійсненої Європейською Комісією Програми технічної допомоги державам СНД (ТАСІС) і Програми “Транспортний коридор Європа-Кавказ-Азія” (ТРАССКА). Програми передбачали будівництво нового коридору (маршрутів) транспортування нафти з каспійського регіону до країн Західної і Центральної Європи в обхід території Росії.

Одним із варіантів ЄАНТК є так званий чорноморсько-балтійський маршрут – Одеса-Броди-Плоцьк-Гданськ, основою якого є побудована Україною нафтотранспортна система Одеса-Броди (далі – НТС “Одеса-Броди”), яка дозволяє отримувати каспійську нафту з Чорноморського басейну і транспортувати її як для власних потреб, так і до країн Європи. Потенційну можливість такого транспортування створило будівництво нафтопроводів Баку-Супса та Тенгіз-Новоросійськ. До 5 млн. т/рік каспійської нафти може надходити на два західноукраїнські НПЗ (НПК “Галичина”, “Нафтохімік Прикарпаття”); до 8 млн. т/рік – до Словаччини та Чехії (з використанням нафтопроводу “Дружба”).

Водночас, існують потенційні можливості постачання до 40 млн. т/рік каспійської нафти до Польщі, Словаччини, Австрії, Німеччини та інших країн шляхом розширення проекту за напрямками: Броди-Братислава-Швехат, Броди-Кралупи-Інгольштадт-Карлсруе та Броди-Плоцьк-Гданськ (Шведт)-Вільгельмсгафен.

Учасники проекту ЄАНТК. У 2004р. ВАТ “Укртранснафта” та польська PERN Przyjazn створили спільне підприємство “Сарматія”, на яке було покладено розробку бізнес-плану проекту та організацію залучення інвестицій для будівництва ділянки нафто-проводу Броди-Плоцьк (490 км). Сьогодні до складу “Сарматії” належать компанії п'яти країн: SOCAR (Азербайджан), GOGC (Грузія), Klaipėdos Nafta (Литва), PERN Przyjazn (Польща) та “Укртранснафта” (Україна).

Однак, у спільному підприємстві відмовився взяти участь Казахстан, який володіє найбільшими нафтовими запасами Каспійського регіону, що є відчутним негативним чинником у залученні до проекту нафти та інвестицій. Особливо чітко тенденція зниження інтересу Казахстану до ЄАНТК проявилася після укладення компанією КазМунайГаз у 2007р. угоди про придбання 75% акцій румунської Rompetrol Group NV. Це дозволило Казахстану отримати доступ до нафтопереробних потужностей в Румунії (обсягом до 4 млн. т/рік) і можливість щорічної дистрибуції понад 7 млн. т нафтопродуктів (через мережі в Болгарії, Молдові, Румунії і Франції), а Румунії – залучити казахстанську нафту та інвестиції в розвиток власного нафтового сектору.

Азербайджан не зможе компенсувати зазначеного негативного чинника – попри участь у “Сарматії” азербайджанської SOCAR та підтримку проекту Президентом І.Алієвим, висловлену ним на Бакинському енергетичному саміті 14 листопада 2008р., оскільки нафти, що видобувається сьогодні в Азербайджані не вистачає навіть для заповнення нафтопроводу Баку-Тбілісі-Джейхан (БТД). Тому SOCAR використовуватиме український маршрут лише у випадку, якщо він буде більш економічно привабливим, порівняно з іншими, – про що неодноразово заявляли офіційні керівники нафтової галузі Азербайджану. Отже, з огляду на необхідність зміцнення підтримки проекту, отримання потрібних обсягів нафти та інвестицій, важливим сприятливим чинником було б залучення до нього провідних міжнародних нафтових компаній, що працюють у Каспійському регіоні.

Проблеми реалізації проекту ЄАНТК. Попри перспективність проекту, його просуванню заважають ряд незалежних від України зовнішніх чинників. Але головні причини гальмування проекту мають внутрішній характер.

Таким чином, проект ЄАНТК не втратив актуальності, але забезпечення його конкурентоспроможності вимагає розширення підтримки з боку нафтових компаній, що працюють на Каспії. Значно більшої уваги потребують маркетинг нафтового ринку, підвищення якості управління, а також – комерціалізація проекту за рахунок зменшення впливу політичної (лобістської) складової.

Успішна реалізація проекту ЄАНТК може істотним чином зменшити політичні та економічні наслідки нафтової залежності України шляхом заміщення російської нафти каспійською, що дозволить зменшити імпорт нафти з Росії на 25-30% та підвищити завантаженість НПЗ. З цієї точки зору, важливою умовою успіху державної політики є модернізація українських НПЗ.

Реалістичність і перспективність проекту підтверджуються як стабільним зростанням видобутку нафти в каспійському регіоні, участю у проекті країн-видобувачів, а також зростаючим попитом на каспійську нафту на ринках Європи. Водночас, вимоги до економічної окупності зумовлюють високу конкуренцію проектів нафтотранспортних коридорів в євро-азійському регіоні.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Підводячи підсумки, слід зазначити, що найбільш суттєвими загрозами енергетичній безпеці України на сучасному етапі слід вважати:

низьку ефективність енергоспоживання, тому що саме енергоефективність визначена як пріоритетний напрямок зміцнення енергетичної безпеки, який має дуже важливе значення для її економічного поступу та захисту навколишнього середовища;

брак механізмів нейтралізації високих цін на енергоносії;

низьку інвестиційну привабливість енергетики країни. Для того, щоб залучити інвестиції та стимулювати для продовження ринкових перетворень у багатьох сферах ПЕК необхідно, щоб ціни відображали реальну вартість енергоресурсів;

недостатній рівень прозорості енергетичного комплексу і нечітке визначення ринкових правил.

Також поглиблення негативних процесів у ПЕК України обумовлено:

неплатежами за спожиті паливно-енергетичні ресурси та стрімким погіршенням фінансового стану підприємств ПЕК;

збільшенням розриву між обсягом наявних грошово-кредитних ресурсів та потребами виробництва в ПЕК. Розбалансована фінансова система держави зробила галузі ПЕК найбільшими кредиторами і донорами народного господарства - відбувається фактично «безвідсоткове кредитування» підприємствами ПЕК окремих галузей економіки, неконкурентоспроможних підприємств і, частково, населення;

надмірною енергоємністю економіки країни;

недосконалою законодавчою базою. Правове поле в сфері ПЕК є недосконалим, фрагментарним, а відтак - недостатнім для ефективного регулювання ринкових відносин, що складаються в галузі;

прогресуючим відставанням розвитку сировинної бази видобувних галузей ПЕК, насамперед, газової та нафтової;

значною заборгованістю за імпортовані енергоносії;

критичною залежністю вітчизняного ПЕК від постачання енергоносіїв з однієї країни - Росії (близько 50% імпорту в 2009 р.), що створює загрозу монопольного диктату цін на енергоносії та умов їх постачання з боку РФ;

зношеністю основних виробничих фондів. За експертними оцінками, у всіх галузях ПЕК вона складає близько 60% і вже набула загрозливого характеру;

невиконанням Україною зобов'язань перед зарубіжними партнерами. Наприклад, внаслідок невиконання Україною своїх зобов'язань щодо фінансування окремих спільних проектів у електроенергетиці (за участю Світового банку, СБРР та комерційних банків Німеччини) їх реалізація була припинена;

низьким рівнем екологічної безпеки підприємств ПЕК. За експертними оцінками, в 2009 р. на ПЕК припадало близько 45% викидів шкідливих речовин в атмосферу та майже 25% скидів забруднених стічних вод у поверхневі водні об'єкти, понад 26% твердих відходів і близько 65% загального обсягу парникових газів. Недостатнім є рівень безпеки використання ядерної енергії при експлуатації АЕС.

низьким рівнем соціальної захищеності та охорони праці на підприємствах ПЕК.

Після аналізу сучасний стан енергетичної бази країни, слід зробити висновок, що ПЕК України має великий потенціал для розвитку, але для цього потрібно провести реструктуризацію і модернізацію основних фондів.

Після дослідження внутрішньої складової енергетичної безпеки, ми сконцентрувалися на зовнішніх факторах, і відзначили високу ступінь залежності енергетики України від зовнішніх поставок енергоресурсів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Забарний Г.М., Кудря С.О., Ключ В.П. Методологія розробки програм енергоефективності та енергозбереження / Під заг. ред. Н.М. Мхітаряна. – К.: ІВЕ НАН України, 2008. – 84 с.
2. Енергетична безпека України: чинники впливу, тенденції розвитку / За ред. Ковалка М.П., Шидловського А.К., Кухаря В.П., - К.: НАНУ, АТ "Енергозбереження", 2006. - 160 с.
3. Турченко Д.К., Теоретико-методологічні засади формування ресурсно-функціонального механізму розвитку системи енергетичної безпеки // Д.К Турченко/ Вісник економічної науки України. – 2009. – № 1. – С. 166-171
4. Косевцов В.О., Бінько І.Ф. Національна безпека України: проблеми та шляхи реалізації пріоритетних національних інтересів/ В.О. Косевцов, І.Ф. Бінько — К.: НІСД, 2005. — 387 с.

РЕЗЮМЕ

В статті досліджено обґрунтування проблем енергетичної безпеки та диверсифікації джерел енергопостачання та участі України в видобутку паливно-енергетичних ресурсів за межами країни.

Ключові слова: енергетична безпека, загрози, енергозабезпечення, національні інтереси, енергоресурси.

РЕЗЮМЕ

В статье исследованы проблемы энергетической безопасности и диверсификации источников поставки энергоресурсов, а также участия Украины в добыче топливно-энергетических ресурсов за пределами страны.

Ключевые слова: энергетическая безопасность, угрозы, энергообеспечение, национальные интересы, энергоресурсы.

SUMMARY

The paper investigated the problem of energy security and diversification of sources of energy supplies, as well as Ukraine's participation in the production of energy resources outside the country.

Keywords: power security, threats, power supply, national interests, energy supplies.

РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ

Беліченко К.О., асистент Донецький національний університет

У сучасних умовах зростаюча кількість країн стрімко рухається шляхом інформаційного розвитку. В суспільстві постійно циркулює величезна кількість інформації, яка оволодіває свідомістю, поведінкою та вільним часом людини. Інформація, як загальна основа природи та суспільства, є безальтернативним ресурсом прогресу та заможності багатьох народів.

Проблема дослідження інформаційного ринку вже тривалий час знаходиться у центрі уваги іноземних та вітчизняних вчених-економістів.

Місце інформації в економічній системі та функціонування інформаційного ринку в умовах глобалізації, в тому числі в контексті інституційного аналізу, знайшло належне висвітлення у працях таких українських та російських вчених, як Т. Балабанов, О. Білорус, В. Бодров, І. Бочан, О. Вартанова, В. Геєць, А. Гриценко, Г. Задорожний, В. Іноземцев, В. Мельянецев, І. Михасюк, Л. Мяснікова, Ю. Пахомов, А. Філіпенко, Р. Цвильов, О. Яременко та ін. Місце та роль інформаційного ринку в інфраструктурі економіки глибоко розкрито у працях В.Лазаренка, В.Соболева, А.Ткача, Ю.Щербіної та ін.

У той же час залишається багато невирішених та дискусійних теоретичних питань. До їх числа слід віднести, перш за все, відсутність категоріальної визначеності щодо співвідношення між інформаційним ринком та інформаційною економікою, між інформаційною економікою та економікою знань, брак чітких уявлень відносно структури сучасного інформаційного ринку, яка постійно ускладнюється, недостатнє розкриття його взаємодії та співвідношення з ринками праці, товарів та послуг, фінансовим ринком та тенденцій його розвитку, уникнення аналізу оптимального співвідношення між ринковими засадами розвитку інформаційного ринку та його державним регулюванням з урахуванням чинників та протиріч його розвитку в умовах глобалізації. Наявні дослідження у цій частині характеризуються описовістю та переважною увагою до поверхових явищ без проникнення в їх глибинну економічну сутність.

Між тим, в умовах неминучого входження української економіки у світову, яке останнім часом прискорюється, конче необхідним є забезпечення належної готовності до такого входження, формування чітких уявлень щодо проблем та загроз, які виникають на його шляху, у тому числі у сфері інформатизації. Без такої готовності формування інформаційної економіки в Україні, цілком ймовірно, буде здатне не прискорити її розвиток, а привести до загострення соціальних проблем та консервації нашого відставання не тільки від високо-, але й від середньорозвинутих країн.

За даними звіту Міжнародного союзу електров'язку, на початок 2010 р. світова інтернет-аудиторія складала приблизно 1,834 млрд користувачів, що на 14,2 % перевищує показник початку 2009 р. (1,605 млрд користувачів за даними того ж джерела). За кількістю користувачів інтернет-том на першому місці у світі перебуває Китай (384 млн осіб), на другому - США (240 млн), на третьому - Японія (99 млн осіб). Бразилія посіла 4-е місце - (76 млн користувачів), Німеччина - 5-е (65 млн), Індія - 6-е (61 млн), Росія - 7-е (59,7 млн). Україна за числом користувачів Інтернетом (15,3 млн) займає 28-е місце у світі, збільшивши протягом 2009 р. їх кількість на 4,95 млн осіб.

Дослідженням української інтернет-аудиторії до 2009 р. включно займалася низка компаній з онлайн-консалтингу - Gemius Ukraine, Bigmir-Internet, GfK Ukraine, TNS та InMind. Кожна з них використовує власні методики підрахунку та критерії оцінок, що дає значну (подекуди майже у два рази) розбіжність отриманих даних - від 5,4 млн користувачів у TNS до 9,6 млн у InMind (2009 р.) Поряд з цим, за офіційними даними Держкомзв'язку, «чисельність інтернет-аудиторії в Україні налічувала на 1 січня 2010 року понад 15,3 млн унікальних користувачів, що складає третину населення України».

За результатами дослідження аудиторії інтернет-користувачів України, яке, починаючи з липня 2010 р., на постійній основі на замовлення Інтернет Асоціації України (ІнАУ) проводиться дослідною компанією InMind (міжнародна мережа Factum Group), станом на 1 липня 2010 р. в Україні було 12,6 млн інтернет-користувачів віком від 15 років. Ця цифра цілком корелює з